TRACTATUS PHYSICO-MEDICUS,

DE

STIMULANTIUM NATURA,

IN CORPORA VIVENTIA AGENTIUM.

AUCTORE

SAMUELE LYNCH, M. D.

EX INSULA ANTIGUA.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS, EXCUDEBAT

ANDREAS FOULIS,

ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.

M.DCC.LXXXV.

THOMAE LYNCH,

IN INSULA ANTIGUA,

MEDICO,

FRATRI SUO CARISSIMO

SAMUEL LYNCH.

S. P. D.

Quoniam moris, summum in medicina honorem petentium, est, primos suorum studiorum fructus alicujus patrocinio dedicare; si igitur ei mori mihi quoque obtemperandum erat, cui potius hoc opus, quam tibi, cujus patrocinio protectus, amicitia cultus, fraterna pietate fotus, adfectu paterno adamatus sum, erat offerendum? Accipe igitur aequi bonique, ut memoris tantorum officiorum, tam rarae inter fratres gratiae, animi testimonium. Vale.

Dom: M[c]. Intosh
Auctor

TRACTATUS PHYSICO-MEDICUS

DE

STIMULANTIUM NATURA,

IN CORPORA VIVENTIA AGENTIUM.

PRAEFATIO.

IN omni philofophiae parte, magifque in medicina, quifque doctrinam a vulgo receptis fcriptam tradit; ad eum redit, propriarum oppinionum, et ab aliis diffentionis, caufam exponere, reddere rationem. Quoniam igitur id mihi ufu venit, ut a vulgo receptis, non folum hic, fed in tota Continente placitis toto coelo receflerim, ut novam prorfus medicinae rationem propofuerim; quo certius tantae rei caufam expediam et legentium fatisfaciam defiderio; brevem inftitutionis meae in re medica hiftoriam pertexhendum, per XIII. fupra annos, putavi. Horum annorum XI. prius in artis tyrocinio, dein in ufu, reliqui duo, et amplius, in Academia Edinenfi praeterierunt. Illic nullam non adripui difcendi occafionem, five quae in publicis et privatis fcholis tradebantur, five frequentia cum ingeniofis ftudiofis colloquia et difceptationis, fubinde aliquid ad cognitionis fummam adlatura videbantur. Primis XI. annis, quia nihil ex cathedris docebatur, multae pro ratione fructus, maximaeque anatomicae cognitionis, accipiendi occafiones non fuppetebant. Eoque ad obfervationem

curationum imitationem et librorum lectionem, decurrendum solum erat. Ex quo fonte lutulento, poſtquam Edinburgum perventum eſt, nihil, niſi ex doctrinis prioribus, maximeque Boerhaaviana, Culleniana, confuſa farrago ſperanda erat. E contrario multiplicem quacunque medendi uſum, aptiorum me ad verum a falſo diſtinguendum, meris in uſu tyronibus, fuiſſe redditurum, erat credibile. Quae res cum ita eſſe pleriſque videretur; XV. tamen menſes in Academicis Edinburgi ſtudiis, prius praeteriere, quam hactenus erraviſſe me percepi. Et, erraturus ad infinitum eram, niſi ingenioſiſſimus, et jure mihi cariſſimus amicus, cui jam et recta via, et inde devius undique error, penitus erant cognita, Laurentius Walſh, M. D. Hibernus, in vaſta ſolitudine me deprehenſum, DOCTRINAM SPASMODICAM contemplantem, VIM MEDICATRICEM admirantem, nec ullo modo circumſpicientem, aut, qua ratione inde exire poſſem, cogitantem, ac ne, quo in loco eſſem, conſcium, eodem modo expediiſſet, quo ipſe olim erat expeditus. Sed, cum tantam ſolitudinem, priorum caſuum memor etiam ſuſpectui haberet, et novos errores timeret; commonſtrato mihi prius periculo, fido me amico, quique jamdudum vaſtam regionem omnem exploraverat, Joanni Brunoni, M. D. ducem commendavit. Is, ſuſcepto libenter negotio, per omnes anfractus, aſperitates, arenas ſubdolas, vortices, abyſſos, et praerupta undique ſaxa, interdiu tanquam VERI, noctu tanquam PERSUASIONIS ET CERTAE FIDEI, COLUMNA, optantem et gaudentem tutum demum, eduxit.

Jamque tantis expedito periculis reliquum eſt, ut aliquid de ipſo opere dicam; quod, pro obſervationibus, inter iter e ſolitudine faciendum, haberi poteſt. In tria capita dividitur; primum DE STIMULANTIBUS AD SUMMAM, alterum DE RECTIS iiſdem, quae ejuſmodi eſſe intelligenda ſunt, quae, corpore vivo admota, ſe

cundam valetudinem, ſthenicos morbos, et indirectam debilitatem, parient agit; tertium DE INDIRECTIS STIMULIS, quae ejuſmodi ſunt, ut, quanquam ſtimulent, tamen id non ſatis, ad ſecundae valetudinis propria praeſtanda, faciunt; unde aut ad rectam debilitatem opportunitas, aut illa ipſa, aut in ea poſiti, aſthenici morbi, naſcuntur.

CAP. I.

QUALIA AD SUMMAM STIMULANTIA SINT.

STIMULANTIA eae poteſtates ſunt, quae, corpori vivo admotae, in eo mutationem [1], vel debilitando, vel, vigorem dando, creant; eoque, prout debita ratione, ſecuſve eaedem admoventur, ab eorum opere, tam ſecundae valetudinis, vitaeque, quam morborum et mortis, [2] et curationum, propria pendent. Ad quam rem ſimul confirmandam, et in clariore monumento ponendam, pauca vocabula, quae ſaepenumero in hac charta adhibebuntur, explicanda ſunt.

INCITABILITAS eſt ea corporis vivi proprietas, qua vel recta, vel eventu, ab alienis poteſtatibus adfici poteſt, quaque corpora viva a ſe mortuis vel inanimi quavis materia differunt [3]. Poteſtates recta admotae, id eſt, ſtimuli recti, vigorem vel incitationem, pariunt [4] et ſupra modum admotae, ad ſthenicos morbos opportunitatem [5] hoſve ipſos [6] creant, atque etiam ultra

[1] Kewley de incitatione xvii. [2] Brun. elem. med. xxii.

[3] Brun. elem. med. x. xviii. xlvii. Kewley de incitatione iii. xiv. Jones's inquiry, p. 93. Webſter. clar. praelec. mater. med.

[4] Brun. elem. med. xvi. [5] Ibid. viii. lxxiii. [6] Ibid. lxvi.

tentae corpus in indirectam debilitatem [1] et ab hac pendentes morbos conjiciunt [2]. Contra quoties eaedem indirecte, seu stimulorum indirectorum more, admoventur, tum corporis incitatio ad rectae debilitatis [3] periculum, dein ad morbos in hac positos, redigitur. Verum, ut, quo modo stimulantia in incitabilitatem agunt, clarius intelligatur; corpus thermometro comparetur. In hoc ea facultas est, qua corpus a calore et frigore adfici potest. Haec facultas cum corporis vivi incitabilitate conferatur; ubi humor in thermometro ad incitationem auctam surgit, et ad hanc imminutam descendit. Hic calor, quod et verum est, altos vel rectos stimulos, in corpora viva agentes, frigus, quod postea quoque demonstrabitur, deficientes vel indirectos, repraesentat.

Sic inter se comparatis corpore vivo cum incitabilitate et thermometro; de incitabilitate ita deinceps, ac de thermometro, verba fiant, eamque a potestatibus tam extrinsecus, quam intus, agentibus, ita ut thermometer a calore et frigore adficitur, adfici posse, ostendetur, similique ratione incitationem modo augeri, modo imminui, commonstrabitur. Nam, ut calor et frigus plus minusve in thermometrum agunt pro majore eorum vel minore vi; sic stimuli in incitabilitatem eadem prorsus auctae vel imminutae magnitudinis ratione agunt. Quam rem tabula relata illustrabit in qua duplex series est, altra incitabilitatis, incitationis altra. Et ibidem cernitur, cum augetur incitatio, incitabilitas eadem prorsus ratione decrescere [4]. Utraque series in 80 gradus dividitur, et secunda valetudo [5] in medio, scilicet, puncto 40; ubi incitabilitas et incitatio pares sunt, collocatur [6]. Quoties nimia stimulorum vis admota est, incitatio prius ad sthenicorum

[1] Brun. elem. med. xxviii. ad xxxviii. Jones's inquiry, p. 114.
[2] Ibid. p. 66, 67. [3] Brun. elem. xxxviii. ad xlvii. [4] Ibid. xxxix, xl.
[5] Ibid. iii. [6] Ibid. xxv. Kewley de incitatione xxvii.

morborum periculum, 50° notatum, adscendit; incitabilitas ad 30° descendit. Quod si plus stimulorum adhibitum est, licet minus potenter quisque agat, quam ubi incitabilitas magis abundabat; ea tamen potentia agunt, ut, supra 50° ascendentes, pro sthenicorum morborum periculo, hos ipsos ea lenitate, quae in serie a 50° ad 60° notatur, inferant [1]. Hos in tabula, crescente usque majis stimulorum vi, major sthenicorum morborum excipit vehementia, scilicet a 60° ad 70° collocatorum. Supra hos, scilicet, inter 70° et 80°, stimulantes operis vi ad extremum tenta, nihil, nisi indirecta debilitas [2], restat, et hanc supra mors [3].

Quoties igitur aliquis, ad ullum opportunitatis, leniorumve aut vehementiorum morborum, a 40° ad 70° seriei gradum, attollitur; vehementes potestates stimulantes subducantur, et indirectae, una cum sanguinis detractione, alvi purgatione, et aliis attenuantibus auxiliis, admoveantur, opportebit [4]. Quod si porro eo magnitudinis extremae incitatio provecta est, ut indirectam debilitatem alicubi inter 70° et 80° positam, inducat; in hoc casu, propter tantam incitabilitatis imminutionem, diffusibilium stimulorum summis cujusmodi spiritus Gallicus, aether, opium, et alia sunt, administrandi erit necessitas; idque, ad debitam incitationem sustentandam, et mortem avertendam, faciendum est [5]. Ad quod efficiendum, et perficiendam curationem, hi directi, vel diffusibilis, stimuli aliquantum temporis continuentur, et doses paulatim imminuantur, erit necesse; donec ita incitabilitas abundabit, ut ad mi consumptum statum, 40 puncto notatum descendat [6].

Contra, ubi postquam secunda alicui ab omni parte valetudo

[1] Brun. elem. xxiii, xxiv. Kewley de incitatione xxix. xxxiii.
[2] Element. med. xxviii, xxix. xxxv. cii. Kewley xlv.
[3] Elem. xxiii. Jones's inquiry, p. 87. 88. [4] Elem. lxxxviii. xcv. ccccv.
[5] Ibid. ciii. [6] Ibid. xxxiv. DCLXXXII. et passim.

incidit, stimuli deficientes seu indirecti forte admoventur; hac ratione, absentibus stimulis vehementioribus, incitatio prius ad morborum asthenicorum periculum, quod in tabula 30° denotat, decidet, incitabilitas ad 50° adsurget; mox, vehementioribus stimulis etiam magis suspensis, et deficientibus solis admotis, leniores asthenici morbi, inter 30° et 20° dispositi, suborientur; et crescente etiam eodem opere, vehementiores, a 20° ad 10°, et vehementissimi a 10° ad 0 in tabula defixi, postremo certa mors, subnascentur [1]. Ad quemlibet modo relatorum debilitatis graduum medendum, curatio, ut e priore casu disci potest, a summis stimulantibus parcius prius adhibitis, dein, pro decrescentis incitabilitatis ratione paulatim largius, pendeat necesse est [2]. Ea enim vivi cujusque corporis natura est, ut, quo vehementes vel diffusibiles stimuli magis sint adhibiti, quo incitationis plus succreverit, eo incitabilitas magis consumatur, eoque potestatum incitantium plus usque in auxilium requiratur [3]. Quae curandi in hoc casu ratio, si rite observetur, et non ultra modum tendatur, paulatim incitationem ad secundae valetudinis modulum, nempe, punctum medium 40 pervehet.

Ex supra dictis, morborum et mortis propria, aeque, ac secundae valetudinis vitaeque corporibus vivis naturalia esse, patebit [4]. Quod etiam magis corporibus humanis usu venit, quae quotidie victus, aëris, et magnae rerum, modo gratarum, saepius injucundarum, varietati, item tam mentis, quam animi, facultatis varietati pari objiciuntur. Quo in casu raro vel nunquam perfecta valetudine, forsitan non duodecies toto anno intergram diem, utimur. Utque, in tempestatum in constantia mercurius in ther-

[1] Elem. Med. xxxviii, xxxix, xl, xli.
[2] Ibid. xliii. dclxxx. dclxxxi.
[3] Ibid. xxiv. et passim.
[4] Gaubius pathol. i. Brun. elem. med. lxx. lxxi. lxxii.

mometro raro biduum in eodem puncto permanet, sed vel supra, vel infra medium punctum surgit deciditve; sic idem prorsus corpori humano, et praecipuè virili, quod, in liberiore vitae gene-rae, multis noxis adficiatur necesse est, accidere periclitatur. Hinc vel versus sthenicam vel asthenicam diathesin maxima ex parte vergimus. Hac re sic perpensa, omnem rem corpori admotam, vel extrinsecus vel intus, aliquo modo stimuli usu, recta vel eventu, fungi apparet, ultimamque utriusque stimulorum generis finem esse eundem, nempe, mortem; cùm eaedem po-estates, rite admotae, vel secundem valetudinem vel paucos su-ora infrave gradus, efficiant. Cumque potestates per vices pri-us fere admoventur, quam ad gradum, in quo morbos, quos de-bilitas utravis continet, perveniatur; ea res in causa est, quod ieutrius ultimus effectus toties suboritur, quoties fieret, si potesta-es constantur incubuessent. Indidem etiam constat, aeque saepe ios versus adversam, ac secundam, valetudinem, vel etiam sae-ius, vergere. Porro, ex iis, quae de stimulis utramvis debilita-em parientibus, dicta sunt, patebit, aliquem indirecta debilitate, x nimio stimulorum opere, laborantem, his summotis, protinus n rectam debilitatem mortemve, incasurum[1]. Contra, ubi inci-atio, post deficientium stimulorum usum, plurimum imminuta st; inde incitabilitas tantopere accumulabitur, ut si summi stimuli ubito et large admoverentur, aeque subito augeatur incitatio, oque indirecta debilitas, et mors, vel protinus incidant, vel sthe-ica saltem diathesis exoriatur[2].

Ad summam igitur, vitam et mortem vivis corporibus pariter aturalem esse, et utramque a potestatibus stimulantibus, vel rite, el nimis aut parum, incumbentibus effici. Hinc, duo morbo-

[1] Brun. elem. med. cvi. [2] Ibid. cix. cx.

rum genera, vel potius duo tantum morbos, forma variantes, ſcilicet, ſthenicum et aſthenicum naſcituros ſtimulis ſequitur [1]: quibus vel additis vel ſubductis eos morbos tolli, ſcilicet aſthenicum magnis et directis ſtimulis, ſthenicum deficientibus, manifeſtum eſt [2]. Poſtremo tam vitam et ſalutem, quam morbos et mortem, pariter naturalia eſſe, et e poteſtatibus ſtimulantibus rite ſecuſve agentibus, pendere, uno potionis et eſcae exemplo, declaratur. Quos omnino negatos mors ſubſiquitur [3]. Et e contrario nimia earundem indulgentia, aeque certo morbum, aut in majore exceſſu, mortem adducit [4]. Verum, mediocris earum uſus ſanitatem vel ex omni, vel e magna parte parit [5].

Haec de ſtimulantibus genere, ſatiſque ad propoſitum, ex quo hoc caput exorſus ſum declarandum, ad proximum deinceps progrediar.

CAP. II.

DE RECTIS STIMULANTIBUS.

Potestates, ad hoc caput attinentes, ejuſmodi ſunt, quae in incitabilitati admotae, tam ſecundam valetudinem, quam quemlibet graduum ſupra eam; eoque ſecundae valetudini propria morbos ſthenicos, et ex indirecta debilitate aſthenicos, denique exhauſta ſtimulo incitabilitate, mortem, procreant.

Eaſdem expoſſiturus in tres ſectiones dividum: ſub prima, externos stimulos commemorabo; cujuſmodi ſunt calor, lux, aër, contagio, exercitatio, cibus, potio, condimenta, ſanguis, e

[1] Brun. elem. xxiii. Jones, p. 93, 98, 241.

[2] Brun. elem. lxxxviii. ad xciii.

[3] Jones's inquiry, p. 68.

[4] Ibid. p. 113, 114.

[5] Ibid. p. 125.

inde secreti humores[1]: sub secunda comprehendentur adfectus animi[2]: sub tertia stimuli diffusibiles exponentur.

SECT. I.

DE STIMULIS EXTERNIS.

Calor pro certo recta stimulans potestas est[3], utpote cujus supra thermometrum actio sit ad magnam altitudinem attollere mercurium; neque ejusdem minor super plantas et animantes vis est: utpote ex cujus magna ex parte actione universa vita pendeat[4]. Sic, unaquaque hyeme, hortularios videmus in callidis cellis fructus quosdam nutrire; quod certum, eorum vitae ex calore pendere, indicium est. Rursus in Indis Occidentalibus planta mihi nota est, cujus flores quotidie quarta post meridiem hora panduntur, quaeque quartae horae nomen nacta est: Est jalapii species si non verum ipsum jalapium. Quarta autem hora calidissima diei illic est. Simul vero ac sol occidit, flores iterum collabuntur, nec denuo, ante eandem postridie horam expanduntur.

Quod ad caloris vitae animantium necessarium usum attinet; nulla hyems ubivis fere advenit, quin calor ex veste et amplis ignibus, ideo necessarius sit, ut incitatio debita servetur, et gratus sensus, quae calor adpellatur, pariatur. Eodem pertinet ratio, qua pullorum, et ovi pararum animantium, ova nascuntur; priora, per lenem accubantis matris calorem, aliquamdiu continuatum; posteriora, praecipue in testudine Indorum Occidentalium,

[1] Elem. med. xi. cxxiv. ad cxxxi.
[2] Ibid. xii. Jones's inquiry, p. 68. [3] Ibid. p. 68.
[4] Elem. med. cxii. cxxiii. cccxix.

quae ova in arena deponit et tecta relinquit, ubi arenae proprius calor, vel potius jubar, nascentem animantem fovent, illustrantur.

Quoniam igitur calor universae vitae necessarius est, et ad secundae valetudinis modulum incitationem adtollit; rectus igitur, ex definitione ejus vocabuli supra tradita, stimulis sit necesse est. Verumenimvero, si calor liberius justo admovetur, sthenici generis morbi [1] cujusmodi catarrhus [2], peripneumonia, et similes alii, concitantur. Hi morbi facilius Hiberno tempore, ubi frigus et calor alternatem admoventur, erumpunt; si quidem gelido frigore, intrantes domum, natura ad ignem ducimur; eaque ratione morbi relati aliique similes gignuntur [3]. Actione enim frigoris incitabilitas adeo crescit, ut, frigore admoto repente calore, hujus potentius opus eveniat. Eadem haec causa est, quod, verno tempore, adeo catarrhalibus et peripneumoniis, maxime post longam et frigidam hyemem, adfectibus sumus opportuni [4]. Si caloris stimulus constanter, et magna vi, nullo frigore interveniente, alicui incumbuit, incitabilitas adeo exhauretur, ut in indirectam debilitatem, et proprios ejus morbos; cujusmodi sunt apoplexia, paralysis, febris maligna, et maxima pars morborum, sunt, et tandem in mortem, implicetur [5].

Ut LUX proxime consideretur; actio ejus plantarum saluti necessaria videbitur. Itaque non exempla desunt, ubi planta, in tenebrosa cellula posita, minimum, idque cum perquam pallente flavedine, crevit, admissaque per parvam rimam luce, tam magnitudine, quam calore cresceret, semperque ad locum, quo lux intromissa est, maxime si vitis esset, vergeret, exereretque per rimam membra [6]. Porro plantae, quae in vasis et juxta fenestras

[1] Eod. loc. [2] Elem. med. ccccxi. Jones's inquiry, p. 100, ad 104.
[3] Elem. Brün. cclxxxiii. [4] Eod. loc. [5] Elem. med. cxv. cxvi.
[6] Celeb. Black, in praelect. chem.

sustinentur; etiamsi fenestrae ad septentrionem vergebant, ubi jubar nihil efficere poterat, semper ad lucem saltem, id est, fenestram, membra dirigunt; et, e contrario, ubi vas in aliam partem ita mutatur, ut plantae pars, quae versus fenestram inflexa erat, introrsum verteretur; paucis diebus, prius recta sursum surgunt, et tandem rursus ad fenestram se convertunt [1].

Lux vitae plantarum necessaria est, sive phlogisto, ut magno nostro professore medico *Black* [2], placet, sive alio vocabulo insignetur. Attracta a plantis, viridem iis colorem impertit; ut ex sequente, experimento patet. In insula Antigua, patria mea, duae lagenae, in septrionali fenestra positae sunt, altera preparatum calomelanem, altera tartarum emeticum, continentes. Quo facto eae utriusque laginae partes, in quas illucebatur, semper atrum magis colorum, quam aliae partes, quo lux minus admissa est, representarunt; et, concussis humoribus, relictae immotae, paucis diebus eundem effectum ostenderunt.

Si inter animantes et plantas rationis similitudo respicitur, et, quantum lux oculos adficiat, spectatur; eadem res firmabitur. Ita, cum e tenebris et profundo somno, exitur, claudere oculos necesse habemus, neque, nisi paulatim, sensim, et quasi gradatim, ad eam revehimur, tolerare lucem possumus. Quae res rectum stimulum lucem esse, tenebrisque aut somno, remota luce, oculorum incitabilitatem adeo accumulari, ut rectus lucis stimulus retinam magis commoveat [3], ostendit. Eodem principio posito, postquam lens depressa vel extracta est, ubi aegrotans luci subito exponitur, caecus evadit, ratio reddi potest: si quidem catarractus, lucis radios a retina intercipiens, hujus incitabilitatem adeo accumulat, ut, lucis subito admissae vis, nimia sit, et inde indirecta debilitas creata, visus amissionem, inducat [4].

[1] Celeb. Black, in praelect. chem. [2] Ibid. et elem. med. cccxix.
[3] Elem. xxvi. [4] Eod. loc. et passim.

Quod ſi intenta in ſolem, aut magnum lumen, conſtanter oculorum acies, aut alio modo lux in retinam intentius penetrans, inflammationem et amauroſitatem ſeu viſus amiſſionem peperit; hujus amauroſitatis indirecta debilitas, eoque conſumpta, ad extremum incitabilitas, cauſa eſt [1]. Ad argumenta relata ſuſtentanda, res, omnibus Indis Occidentalibus nota, referenda eſt, ſcilicet lunae in inanimem materiam vis. Ubi, admiſſa lunae ad carnem luce, proximo mane, putrida caro evadit. Idemque piſcibus uſu venit, qui nocte, et lucente luna capti, proximo die putreſcunt.

Quod ad AËREM attinet; ut alia ejus genera praetermittantur, aër communis directus ſtimulus eſſe videtur [2]. De effectibus ejus in ſpiritu ſuſtentando non loquor, qui nullis non manifeſte ſunt. Sed ſtimulantis ejus operis vis, hactenus omnibus incognita multo temperie major videtur, dum temperies, excepto ſanguinis in vaſis impetu, reliquis omnibus major eſt [3]. Hinc fit, ut ſeptentrionales Europae gentes, et monticolae Scoti, adeo plus viribus, quam Auſtrales, et magis etiam, quam plagam torridam occupantes, valeant; propterea quod purior aër in illis, quam his, regionibus eſt. Ejuſdem aëris ſtimulus, ſimul ac aliquis natus eſt, in actionem, qua thorax amplificatur, et pulmones inflantur, ſpiritusque ade durante vita ſuſtentatur muſculos conjicit. Ejuſdem ſtimulatricem vim oſtendit, in omnibus corporis partibus, ut abdomine, et experte cuticulae cute, perflatis, thorace, inflammatio prius, mox gangrena, naſcens [4].

CONTAGIO mihi, quo magis ejus naturam perpendo, eo magis rectus eſſe ſtimulus, quanquam omni ex parte recti ſtimuli definitioni, minus congruit, videtur; quippe quae magna vi ſtimula-

[1] Eod. loc. [2] Jones's inquiry, p. 68.
[3] Elem. med. cxlv. clxvi. [4] Claſ. Monro praelect.

trice incitationem morbosam, ut in variola, rubeola [1], peste, dysenteria, febribus malignis, in quibus omnibus synocha evenit, excitet. In variola, ubi aliquis plenum habitum habet, propterea quod, ante morbi adventum, pleniore victu usus sit, factoque morbo noxae excitantes magna vi incubuerint; diathesis sthenica tantam magnitudinem adipiscitur, ut nisi protinus attenuetur et debilitetur corpus, indirecta debilitas superveniat, et in typhum synocha vertatur. Ob quam causam, quoties inoculatio instituitur, apud prudentem quemque medicum regula est, incitationem prope ad rectae debilitatis periculum, admotis stimulis deficientibus, id est, auxiliis debilitantibus, deducere [2]. Quo facto, contagionis stimulus incitationem non altius attollit, quam ut mitis synocha suboriatur, pustulaeque paucae, et aliorum symptomatum lenitas, consequantur [3]. Eadem explicatio ad rubeolam pertinet; in qua quoniam diathesis sthenica magna est, si attenuans et debilitans medendi ratio non adhibetur, indirectae debilitatis morbus, qualis phthisis est, incidet [4]. In peste, contagionem rectum stimulum esse, nulla non credendi causa est: subita enim portitorum Masiliensium [5], in mercibus, ex regione, quae LEVANT nuncupatur, solvendis, mors, contagionem pro recto stimulo egisse et apoplexiam fecisse, arguit. Nam, ut plebecula Gallica male alitur, eorum incitabilitas abundantior est, eoque contagionis opus potentius evenit, et indirectam apoplectici generis debilitatem, et mortem, intulit. Idemque de Turcis misere viventibus, et eodem morbo toties pereuntibus, discendum; in quibus plurimo incita-

[1] Jones's inquiry, p. 100. Vid. etiam Hug. Brown disp. inaugural de morbillis, et Brun. element.

[2] Elem. med. [3] Ibid. [4] Ibid.

[5] Traité de la peste, pag. 41. Jones's inquiry, 68. et praelect. et Cullen. Brun.

bilitatis abundantibus, magnus contagionis stimulus, tanto magis evalet [1].

Quae de contagione pestifera dicta sunt, eadem de dysenteria et febribus malignis viventes, fere occupantibus, dicenda. Quorum initio sthenica diathesis, semper evidenter obvenit, nec, nisi ubi magna contagionis vis, cum aliis magnis stimulis conjuncta admota est, ut in typho castrensi, vel carcerum, videre est, eoque febrilis forma ex indirecta debilitate incedit, anceps est. Porro aliquid Masiliensium portitorum fato simillimum, in Flandria, anno 1743, accedit: ubi e viginti tribus artificibus, quorum opera ad tentoria aegrotantium labe infecta reficienda, adhibita est, septemdecem febri mala extincti sunt [2].

Exercitatio, sub qua ambulatio, saltatio, et in rheda, equo gestatio, item fricatio, comprehenditur, eo valetudini necessaria est, quod incitat, et, nimia, indirectam debilitatem et mortem infert.

Ambulatio, modo modica sit, recti stimuli vice fungens, incitationem ad idoneum secundae valetudinis modulum, servat et immodica, indirectam debilitatem, ut in lassitudine et langoris sensu cernitur, adducit [3]. Quo in statu, finitam ambulationem frigidae haustus claudens, indirectae directam debilitatem adjicit [4]. Verum contraria plerorumque consuetudo est, itinere finito, spiri-

[1] Ab hac mea de contagionibus sententia optimus magister ita dissentit, ut propriae ipsius de eadem hac re, utpote subtili, nec tam facile exploranda, quam alia fere omnia apud illum, sunt, quae ad certam evidentiam, severissima scientia dignam, deduxit, non valde pertinax sit. Vid. ejus de hac re passim per librum raciocinationem elem. med. xi. xvii. xx. xxi. lxxvi. lxxvii. clxxv. a ccxv. ad ccxxi. a ccclxvi. ad ccclxxxii. a ccccxvi. ad ccccxxiv. a ccccliv. ad cccclxvii. cccclxxviii. cccclxxxix. ccccxci. dxcii. dcl. a dclxiv. ad dclxx. et a dclxxii. ad partem libri quintam.

[2] Sir John Pringle on the diseases of the army.

[3] Brun. elem. cxxxvii. [4] Ibid. xlvi.

um saccharinum dilutum sumentium, et sic incitationem paula-im imminuentium. Idem in equis, longo itinere peracto, usus btinet; qui aliquandiu lentius ambulare aut fricari, et sic inci-ationis paulatim imminutionem subire, adsuescunt.

Saltatio, easdem, quas ambulatio, rationes recipit; nisi quod, propter exercitationis vehementiam, plus sthenicae diatheseos, et ndirectae debilitatis, periculum aditur.

Optima exercitationis forma gestatio in equo est; quippe quae on solum membra, sed et canalis alimentarii motum peristalti-um, excitet, et debitam incitationem servet, nec indirectam de-litatem inferre periclitetur. Ubi aliquis, propter abundantem ıcitabilitatem, gestationis in equo stimulo minus habiles ferendo st; rheda vel navigio vehi cito incitationem eo magnitudinis per-ıret, ut equo vehi tuto, dein possit.

Fricationis stimulus ideo utilis est, quod debitam exhalantis et bsorbentis vasorum generis incitationem servat, et, ut idoneis suis ficiis fungantur, efficit.

CIBUS omnium potestum stimulantium maxime necessarius est; pote e cujus debita copia et genere vita magna exparte pen-at [1]. Genus ejus, quod maxime convenit, eoque ex animali ateria conficitur, recta stimulat, cum e contrario, quicquid e antarum genere sumitur, stimulet quidem, sed indirecte, prop-ea quod, neque satis sanguinis, neque tam bonum hunc, quam era materia, procreat [2]. Carnea materia vigorem, ferociam mmumque robor, ut in Leone, Tigre, et similibus carnivoris ani-ntibus, videre est, progenerat. Contra materia ex plantis pe-a mitem, ut in Bubus, Ovibus, et similibus graminivoris ani-ntibus, usuvenit, efficit naturam. Quod vero ad hominem

[1] Elem. med. cxxvi. Jones's inquiry, p. 68.

[2] Brun. elem. cxxviii. cxxx, cxxxiv. Jones's inquiry, a p. 258. ad 262.

attinet; ei, dummodo bene valeat, utraque materia, convenit; ut ex ejus, et aliarum animantium, dentibus inter se collatis, qui mediam formam utrique animantium habent generi, colligitur [1]. Verum, ubi aliquis debilitate, sive recta sive indirecta, laborat, ei carnea materia, vel sola, vel maxima ex parte, donec salus restituatur, vescenda est [2]: contraque, si incitatio ejus, vel quavis alia incitantium potestatum, vel sanguinis abundantia, adaucta est; tum sola, e plantis parata materia, est utenda [3].

Potio, ad hoc quoque caput attinens, multiplex est; ut varia vini, varia liquorum spirituosorum, et validarum cerevisiarum, genera. Modica talis potionis usus in secunda valetudine salutaris, in debilitate necessaria [4], in opportunitate ad sthenicos morbos, hisve ipsis, diathesin augendo, noxae est aut perniciei [5].

In secunda valetudine vinum, tribus aut quatuor cyathis tenus, spiritus large dilutus, post prandium et coenam, post escam quamlibet cerevisiae, sumenda videntur. Quorum omnium usus est, digestionem expedere, et indirectam, e permanente cibi stimulo debilitatem, prohibere.

In debilitate, quo certius ad secundae valetudinis modulum incitatio perducatur, ex relatis potionis formis, vino maxime conveniunt, quibus fere omnibus, Madeirense, idque hujus genus, quod Londinense speciale dicitur, fere praestant. Sacerdos nephritide laborans, ex morbi dolore, et quibusdam animi adfectibus, in magnam debilitatem implicatus est. Cum semper perquam cibi et potionis parcus fuisset, eoque vinum pro remedio oblatum recusaret, magna tamen hujus copia mediocrem valetudinis statum, tantamque, quantum localis renum adfectus recepiebat, re-

[1] Kentish's experiments on bark, p. 105, on regimen.
[2] Brun. elem. med. cxxiv. cccii.
[3] Ibid. cclxii.
[4] Ibid. cclxviii.
[5] Ibid. ccclxiv.

duxit. Haec curatio in Indis Occidentalibus peracta est. Ibidem navis praefectus, communi illius coeli febre, quae prius synocha adparet, dein cito in indirectam debilitatem currit, implexus, postquam in primo morbi stadio antiphlogisticis auxilius; cortice in secundo, curatus erat; morbus tanto pejor factus est, ut medicus, sub noctem decedens, ante proximum mane mortem aegrotantis praenunciaret. Sed, cerevisiae validae Londinensis, quae Porter dicitur, aegrotantis rogatu, tantum datum, quantum ipse volebat, et dein continuatum, cum magna denunciatoris admiratione, morbum penitus sustulit. Amicus meus et condiscipulus, Kewley, M. D. Liverpolensis, post madefactum pluvia corpus, omnibus typhi symptomatis implicatus est. Vini Oportuensis lagenas singulas in singulos dies dedi; quod, cum diffusibilore laudani et camphorae stimulo, et quandoque spiritu conjunctum, salutem reduxit. Pulsus, qui centeni et viceni, vel etiam deni amplius, debilesque et exiles, fuerunt, post ternos vel quaternos cyathos vini calidi sumptos, ad nonagenos vel centenos unoquoque minuti spatio redibant, validioresque et majores pro rata parte fiebant. Cum igitur plurima validae potionis fructus hujusmodi exampla sint, eam rectam igitur stimulum esse, neutiquam dubitandum est.

Condimenta similiter agunt; cujusmodi sacchum, sal, piper nigrum vel Cayennense, sunt; ut "lingua insignibus et pulcherrimis papillis instruitur, quae proxima gustus sides videntur esse. Haec inter gustandum elevantur, eriguntur, quo acutiorem sensum habeant [1]." Nam, "linguam stimulant, meliusque gustare faciunt, quo gratior cibus evadat, ipse forte parum saporis habens: quin et ventriculo quoque stimulo sunt,

[1] Clar. Gregor. conspect. med. theoret. 198.

"et sic concoctioni, praesertim si ille debilior fuerit, opitulantur: "neque bene concoquitur, si condimenta solita negata fereunt [1]."

Chylus, absorbentibus vasorum lacteorum finibus acceptus, et iisdem ad cor, dein, in sanguinem, nondum cognita operis ratione, mutatur. Qui, qualis ejus ratio mutationis sit quamvis ignoratur, mutatus tamen, stimuli demum vi [2], distendendo vasa, fungitur. Quod ita esse, pulsuum in utraque diathese et secundissima valetudine status declarat. Qui in sthenica diathesi frequentiores sanis ita sunt, ut minime asthenicorum pulsuum celeritatem attingant, et saepe in adultis 90 aut 100 raro 110 singulis minutis excedant. Iidem duri, pleni et validissimi reperiuntur, eodem, vultus rubor, spiritus difficilis, et cutis ardor, pertinent. Quae res, vasa sic distenta ad actionem vehentem commoveri, et sanguinem majore vi et validiore impetu toto corpore percitari, demonstrant. Hinc pulsuum durities, et plenitas [3] et spirandi, ruente rapide per pulmones sanguine, labor, exoriuntur. Quin et sanguinem bonum, qualis exhalantibus arteriolis diffluere non periclitetur, copia distendente nocere, ejusdem una detractio, subito lenimen, saepe salutem efficiens, evincit [4]. Postquam pulsus minus frequentes, molliores, exigui magis et debiliores protinus evadunt; spiritus expeditur, vultus refrigeratur; et, ubi plus etiam detrahitur, pulsuum tranquillitas, debitum cum mollitie robur, et spiritus facilitas restituuntur. Cumque jam ex toto salus est reducta, pulsuum in adulto numerus vix 70 vel 5 aut 6 amplius, unoquoque minuto, superat.

In diathesi asthenica, ubi sanguinis penuria est [5], pulsus celerrimi, saepe a 120 ad 140 singulis minutis adscendentes, item pro

[1] Gregor. conspect. med. theoret. 615.
[2] Jones's inquiry, p. 68.
[3] Brun. elem. cxxxi.
[4] Ibid. cclxix.
[5] Ibid. cxxxiv.

ratione molles, exiles [1], ſpiritus celer, et exiguus, calor ſaepe, quam in altera diatheſi, minor aut cum inaequalitate, ſive morbi tempora, ſive corporis partes, ſpectantur, aliquando nullus, eſt ubi ſummus [2], evadunt. Cujus celeritatis pulſuum cauſa praecipua eſt, inopia ſanguinis, eoque juſto minor diſtentio. Unde, cor et arteriae minus ſtimulata ad crebriores contractiones, feruntur, ubi, propter ſtimuli defectum, ſatis magna copia non eſt, quae ad plus ſanguinis trajiciendum, et plurium contractionum neceſſitati ſuperſedendum, evaleat. Sanguinem, abundantia diſtendente, ſtimulare, amiciſſimorum mihi juvenum, Jacobi M'Donell, M. D. Hiberni, et Caſpari Wiſtar, M. B. Americani, experimentis porro firmatur. E tribus vitulis, cum alterius in alterum ſanguis eſſet tranfuſus, ille in rectam debilitatem incidit; hic ſummum vigorem, aliquantulum ad indirectam debilitatem vergentem, adeptus eſt. Inter hoc faciendum periculum, admota manu, validius quam ante cor pulſare percipiebatur, et difficilior ſpiritus evadebat. Simul ac maxima ſanguinis pars e priore in alteram animantem transfuſa eſt, in illam, ſcilicet, recta debilitate laborantem, tertii vituli ſanguis infuſus eſt. Quo facto, et ſanguine jam in vacuefacta vaſa recepto, is mox vividior, dein magis uſque, fiebat, expediebatur ſpiritus, cauda, quod laetitiae ſignum eſt, agitabatur, ipſe adſurgebat, et tertio jam, ob ſanguinis jacturam, expirante, emiſſus demum manu, integra prope ſalute reducta valebat.

Quod ad HUMORES SECRETOS, ut ſtimulantes, attinet. "Secre-"tiones" inquit vir ingenioſus "pleraeque perpetuae, et ad vitam et "ſanitatem neceſſariae. Sunt tamen quaedam, ſcilicet quae gene-"rationi inſerviunt, aut nutrimento novi animalis, quae certo

1 Brun. elem. med. eodem loc. et clxxix.

2 Ibid. clxxxiv.

"tempore incipiunt et desinunt, et certo stimulo inducuntur [1]." E secretis humoribus tres tantum priores, nempe, bilem, semen, et lac, commemorabo.

Bilis mihi solus usus esse videtur, intestina ita stimulare, ut motus peristalticus rite peragatur, ab humore alente pars stercorosa segregetur, et digestio adjuvetur. Quod ita esse, haec in Ictero et symptomata declarant, digestionis pravitas, alvi compressio, stercoris, quicquid redditum est, durities. Quae omnia, propter bilis absentiam aut inopiam, accidunt. Contra, in Cholera, ubi nimis bilis abundat, nimis quoque, sed, versa debilis primarum viarum fibras, actione, stimulat.

Semen etiam in primo opere stimulus, et inter potentissimos, est, eum pro copia fere trahens effectum. Hinc bene alti, et plenius ac uberius viventes, item juvenes, quorum, ratione hujus stimuli habita, incitabilitas media est [2] simul, et par stimuli gradus; vis in amore et magna in venerem proclivitas est. Ineunte aetate, ubi maturius justo concubitus inchoatur, et incitabilitas, copiosa nimis est, stimulus, licet avide desideratus, minus tamen perfertur [3]. Hoc tempore feminis stimulus, pulchritudinis stimulo flagrans, adeo incendit adolescentiam, ut, dum rapide in voluptem, tanto dulciorem, quanto nova magis est, laxitis fraenis ruunt, simul mores corrumpant, et corporum vires frangant. Qui effectus, caloris stimulo modo relati, ut in Indorum Occidentalium adolescentibus usuvenit, in insaniam propemodum adigit. Provecta vel confecta aetate, cum jamdudum, tam propter amoris, quam aliarum potestatum insitantium, diutius justo, anteacta vita, continuatum, stimulum, detrita incitabilitas est, unaque alimento et aliis stimulis corpus minus jam minusque sustentatur,

1 Gregor. conspect. med. Theoret. 707. Brun element. med. cxxxvi.
2 Brun. elem. med. xxv. 3 Ibid. xxvi.

deficiente semine pro ratione decrescit incitatio. Itaque media et juvenili aetate magnus vigor vix, utroque vitae extremo, facile in morbos, et saepe graves, deflectit [1].

Lactis abundantia, cum sanguinis, inde, aut et ab aliis stimulis nata, conjuncta; ad sthenicam diathesin augendam pertinet, sed vix ad indirectam, nisi locali in mammis facto vitio, pervenit [2]. Ejusdem defectus, a consimili sanguinis, unde conficitur, defectu, debilitato etiam inde, aut aliunde, reliquo corpore, suboriens pessimos asthenici generis morbos concitat [3].

SECT. II.

DE STIMULIS INTERNIS.

Stimulorum internorum primi, et praecipui, sunt animi affectus [4]. Ex his;

Ira ex eorum numero est, qui excitantes, id est, vim vitalem augentes [5], nominati sunt. Eadem, cum ad id magnitudinis, quo furor adpellatur, adscendit, adeo potenter in incitabilitatem agit, ut indirectam debilitatem, et mortem ipsam, pariat [6]: Cujus, quoniam hujus operis fines fusiorem explicationem non recipiunt, uno aut altero exemplo, contentus ero. Anno 1783 hyemali tempore, aliquis mulierem, ad Theatrum regium Londinense Drury-Lane nuncupatum, concitans, injuria nonnullorum, a quibus ea insolentius et contra decus excepta erat, exasperatus, tam propter contumeliam, tam quod nulla hanc eo tempore, ulciscendi

[1] Brun. elem. xxv. [2] Ibid. cxxxvi. [3] Ibid. cxxxvii. Jones's inquiry p. 114.
[4] Elem. med. cxxxviii. cxxxix. ad cxliii.
[5] Greg. consp. med. theoret. 342, 1203. [6] Ibid. 55. 342. 1203.

facultas dabatur, apoplexia, simul ac muliebrem domum ingressus est, correptus, protenus expiravit. Quae res, idem irae opu eandem agendi vim, ad directorum stimulorum, de quibus sup relatum est, esse, et a nimio hoc stimulo, sicut et illis, incitabilit tem consumi, atque etiam irrepabiliter, posse, demonstat. Plurim huic similia exempla, nisi brevitati studerem, ex communi vita medium adferri possent. Rursus haud raro accidit, ut ira rixa tes ad insaniam adigat, idque incitationem supra omnem modu intentando: quid enim, si non insania, est, homines ad glad educendos et mutuo se jugulandos, impelleret? In mulieres, quaru incitabilitas virili fere abundantior est, furor adeo violenter ag ut, nisi subsidio lacrymae proveniant, cito, propter incitation ad indirectam debilitatem pervectam, in animi deflectiones, saepe justam hysteriam, incidant. Eodem pertinet puerilis a mi mobilitas, ubi ex levissimes rebus ira, gaudium, dolor, subi inter se vicibus succedunt, abundantem incitabilitatem perexiq stimulo, cito summam, quam talia corpora recipere possunt, inci tionem nancisci, demonstrans [1]. Eandem rem confirmat su mopere adveniens ex ira gravi vigor, et longe salutarem superan quo in casu tanto vis major, quanto cordis et arteriarum auct sit, suboritur, omniaque sthenici morbi, sine pyrexia symptoma suscitantur.

Gaudium a medicis jure pro potestate stimulante universis fe habitum est [2]. Idem eodem modo, in incitabilitatem, quo re quos jam relatos stimulos, agere, si affectus, quos edit, consic rentur, haud dubitabitur [3]; quippe quod subito, aut supra m dum, incidens, apoplexiam et mortem concitet [4]. Nec eode non pertinet, quod certa pinceps Germanica, cum filia ejus a p

1 Brun. elem. med. xxiv. 2 Gregor. consp. med. theoret. 342. 12[illegible]
3 Ibid. 55. 343. 1203. 4 Jones's inquiry p. 114.

:ente rege in matrimonium esset petita, et tanta praeter omnem ;pem, licet sponsa, quae nunc etiam vivit, quavis fortuna dignissima esset, laetitia contigisset, adlato nuncio, in apoplexiam et subitam nortem incideret. Idem fatalis finis pauperibus quibusdam, grandem supra fortunas et praeter spem pecuniam publice sortitis, et ex eadem causa, accidit. Neque hoc in casu mulieris Romanae quae superstitem, Cannensi cladi filium, et salvum, do-num receperat, quem, ante deploratum, conclamaverat, subi-um ex nimia laetitia fatum oblivifcendum est [1]. Ut igitur mag-num subitumque gaudium tantopere nocet, et, prae magnitudi-e, ire ad mortem potest; ita, paulatim admotum, et intra mo-um cohibitum, gratissimus pariter stimulus, et in primis salutaris, vadit. Exempla gratia, sit aliquis morti condemnatus, ad pa-bulum deductus, et, circumdato reste collo, tecto funebri pilio ultu, quid, post aliquam sic desperatarum rerum moram, adlato tae condonatae repente nuncio, sequeretur, quis animi foret atus? Quid aliud, quam, ut metu, desperatione, et similibus ffectibus, altioribus stimulis suspensis, incitabilitas tantopere cumularetur, et incitatio pro ratione imminueretur; ut haec, per biti gaudii vim, cito medios secundae valetudinis, et sthenicorum orborum periculi, dein horum ipsorum gradus omnes superans, indirectam debilitatem, et mortem demum, rueret. Contra, si m laetus nuncius paulatim esset delatus, paulatim quoque et o ratione, crescens incitatio, vel in secundae valetudinis puncto nstitisset, vel, hoc minus multum superacto, longe infra indirec-m dibilitatem, et periculum mortis, permansisset.

AMOR a medicis, modo excitans, modo deprimens, seu con-stans, adfectus existimatur [2]. Verumenimvero, eandem po-

[1] Livii hist. Rom. et Brun. elem. med xliii.
[2] Greg. consp. med. theor. 342, 1203.

testatem duabus rationibus, iisque diversis, agere posse, opinio discrepat, et sanae philosophiae repugnat. Cujus medicorum erroris nullam aliam causam videre possum, quam illorum rectam inter et indirectam debilitatem discriminis ignorantium. Eodem sane modo stimulus amoris, quo reliqui relati, agit, et siquando eam debilitas sequitur, haec indirecta sit necesse est. Et, licet deprimens et sedans effectus judicatus sit; ex omnibus, quae jam exposita sunt, neque illum, neque quamlibet in natures potestatem, animantium actionem quamvis, absoluta vi propriaque natura, sedare, [1] dandum est.

Amor triplicis generis magna ex parte est; is, qui parentes inter et liberos et mutuus inter hos; isque, qui marem inter et faeminam, sanguine non conjuctos, intercedit, et is denique, qui amacitia nuncupatur.

Qui parentes proli adligat, amor paulatim inchoatus, hae fere ratione crescit. Recens, natus, misellus, tener, inops, insons, matris risu adfectum, vagitu misericordiam, adlicet. Qua dulci consuetudine procedenti; officia materna ejus in parvulum charitatem indies augent. Per eadem, puer, ubi sibi circumposita jam cernere et, prae caeteris matrem, cognoscere, potest; eam, quasi notorum demum beneficiorum memor, omnibus aliis anteponit. Qui quidem est in puero abundantis incitabilitatis effectus. Idem dein in alterum parentem, et alios familiae, eoque magis, quo ab iis fotus et oblectatus sit, extenditur.

Mutuus inter fratres amor hoc modo progreditur. Maximus quisque natu, tener adhuc, modo relatae officiorum consuetudini primus assuescit; huic proximus succedit, et pari adfectu materno fovetur; quem tertius dein, et sic deinde, excipit. Unusquisque

[8] Brun. elem. med. xvii. xix. ad xxii.

maternae charitatis successorem, ut aemulum suum, suspectui primum habet, quis aut quid sit requirit. Tandem inter utrumque familiaritas inchoatur, et, amoris in incitabilitatem stimulo operante, fraternam charitatem parit. Hanc minor quisque natus in majore cernens, quasi bonitatis ejus conscius et memor, simili bonitate, quantum aetas patitur, rependit. Cumque jam uterque ingredi et discurrere possint, lusitantes, alter alterum, oblectare gaudent. Qui adfectus per reliquam dein vitam permanens, ut major inter eos, quam alienos, charitas obtineat, efficit. Et, quoties mutuo rixantur, rixarum causa est ea incitabilitatis abundantia, quae ex levissimo quoque stimulo cito ad summam, quam is status recipit, incitationem pervenit [1]; dum reconciliata gratia et amoris redintegratio, quae celeriter succedit, ita, ut ante, explicanda est. Postremo mutuus sexuum adfectus plerumque paulatim procedit, primam a maris in foeminam obsequio, colloquioque incipiens, mutua amicitia gignitur; huic succedit amor. Quo caepto praesentia utriusque voluptati est, absentia dolori, et quoties, utervis alium in pretio habere videtur, solicitudo et metus. Dehinc morbo se laborare incipiunt intelligere. Juvenis puellae amorem fatetur; haec, primum adversari simulans, ardorem illius incendit, ille magis urget, haec minus, minusque repugnat, tandem morem amanti gerit. Quae mutui amoris confessio, iteratis saepius et cumulatis osculis, eo magnitudinis incitationem provehit, ut nunquam, nisi, ubi una et soli sunt, solicitudine careant. Ad hanc absentiae incommodum superandum, dies, quo nuptiae celebrentur, dicitur; una vivunt et prolem procreant. Haec mutui parentem amoris parlem in se devat. Aliquando tamen repentinus magis amor, praesertim in-

[1] Elem. med. xxvi.

ter juniores, est; quippe quorum, quam aetate provectiorum, incitabilitas abundantior incitationem ilicet attollat, et supra relata efficiat.

SECT. III.

DE STIMULIS DIFFUSIBILIBUS.

Stimuli diffusibiles sunt Electricitas, Opium, Æther, Camphora, Moschus, Alkali volatile, Assafoetida, Potio vinosa et spirituosa; dein, quae diffusibilibus et diuturnioribus quasi media sunt, Cortex Peruvianus et Zincum [1].

Electricitas horum omnium potentissima, in omnis debilitatis, sive rectae, sive indirectae, genere est. In recta debilitate et morbis ex hac pendentibus, cujusmodi sunt, menstruorum suppressio, chorea sancti viti, et similes sunt, hoc remedium prius modice, dein paulatim liberius et largius, adhibendum est [2]; in indirecta, ut paralysi, usus ejus inverso vitu procedit; ut primum largissime, dein, decrescente morbo, paulatim parcius, ad perfectam curationem et reductam salutem, dandum sit [3]. Eandem potentissimum stimulorum esse, ut ex fulgore, apoplexiam et mortem pariente, constat.

Opium, electricitati magnitudine proximum, utilitate praestans, omnium stimulorum maxime momenti est [4]. Hoc plerique medici negant et sedans esse contendunt; alii, inter quos Cullenus celebris est, et stimulans et cedans esse differunt. Qua-

[1] Elem. med. cxxvi. [2] Ibid. cvii.
[3] Ibid. ciii. Jones's inquiry p. 60. [4] Ibid. p. 71.

rum opinionum haec a philoſophia ſana pariter et ſenſu communi abhorret. Quid enim abſurdius eſſe poteſt, quam eandem rem duplice agendi poteſtate eodem tempore praeditum eſſe, dicere [1]? Adeo pulſus opio non frequentiores redduntur, ut e contrario crelerrimos pulſus, quales in febribus exiſtunt, in modicam protinus, opio dato, mox in ſalutarem, frequentiam redigi, perpetuum ſit [2]. Neque corpus, niſi ante forte frigidius, opio caleſit. Mentis vero ſerenitatem et ingenii augmen laetoſque jucundos ſenſus eidem teſtanti, lubenter aſſentio. Opium cor et arterias quidem, ſed non eodem, quo ille dicit modo, ſtimulat. Quod ille dicit de libero per ſenſorium commune fluxu, niſi ad antiquam ſuam ſententiam redierit, et in humore nervoſo per nervos fluente vim vitalem poſitam, reſpiciat, ignoro. Sed ipſe jamdudum hanc ſententiam vel repudiavit, vel repudiaſſe credi velle videtur. Haec de ejus, quantum nobiſcum ſtimulare opium dicit, opinione dixiſſe ſatis ſit. Ut ſententia ejus de opii ſtimulo ſic, ut dictum eſt, mixta vero falſa eſt; ita, quicquid de ſedante opii natura animo conceptum verbis expreſſit, id omne et funditus falſum eſſe, pariter a ratione et rebus veris abhorrere, contra utriſque adverſa

[1] In ipſius magni viri verba, " The effects (of opium) are theſe. Firſt, a " frequency of pulſe, after which, the body is ſenſibly warmed, generally " with a redneſs and fluſhing of the countenance. While theſe effects pro- " ceed, a ſerenity of mind enſues, and a lively imagination, which, when it " occurs, is almoſt conſtantly of the chearful and pleaſurable kind.

Porro, " 1ſt, The ſtimulant power is exerted on the heart and larger veſ- " ſels, whence the frequency of the pulſe, heat, and fluſhing. Next the ſti- " mulant power is exerted on the *ſenſorium commune.*

Iterum, " It may be demonſtrated," ait, " that a free flow through the " *ſenſorium commune* is always attended with ſerenity of mind, in oppoſition to " chagrin, and that on the ſame free and equable flow depends the lively, the " chearful, and pleaſurable imagination. Theſe are the effects of the ſtimu- " lant power. Cullen's lectures on the materia medica, p. 284, and 285.

[2] Jones's inquiry p. 48.

fronte repugnare, cum bona ejus venia, contendo. Quare sic credit, causam ipsius verbis exponam. Ille "jucundam" inquit, "imaginationem saepe taedium sollicitudo, sequuntur, sensus "imperfecti videnter, imaginatio falsa, delirium et ebrietas su-"boriuntur [1]." Quae omnia sedanti opii facultati tribuit. Verumenimvero, si magnus iste indirectam debilitatem novisset, longe aliter sensisset [2]. Ubicunque enim opium sic pro certo egit, effectus nimiae copiae datae, incitabilitatem exhaurienti, et indirectam debilitatem creanti, tribuendus est [3]. Sed hujus rei verae, quae non opio propria, sed omnibus stimulis nimiis communis est, ignorantia in causa est, quod sedantem tam opio, quam aliis potestatibus, quarum etiam classem fecerunt, actionem tribuerint [4]. Ad quod probandum, eidem doloris consopiendi virtutem imputarunt. Qui tamen ejus effectus tantummodo in asthenico dolore cernitur, cum in sthenico vis opio non solum dolorem, fatentibus iis quorum haec opinio est, aderuget, sed justam phrenititem accedit, et, ut indirecte debilitans noxa, ad ipsam mortem progrediatur, efficit. Idem aeque delirii astthenici remedium efficax est. Ejusdem, in accessionibus podagrae non solum prohibendis, sed tollendis, eo magis miranda virtus, quo minus tantam curationem vel ab opio, vel a quovis remedio, ante novam doctrinam repertam, quisquam omni tempore ausus sit seperare. Tollit opium inflammatorium in artu symptoma, propterea quod hoc asthenicum est, tollit dyspepticam ejusdem in ventriculo statum, etiam a pura debilitate pendentem; tollit veram morbi causam, quae non plethora, et vigor, sed contra toto corpore justaque debilitas, est. Quamrem in ipso novae doctrinae REPERTORE BRUNONE ipe ego, et

[1] Cullen's lectures on the mat. med. p. 284.
[2] Kentish's experiments on bark, p. 72.
[3] Brun. elem. xxix. xxx. [4] Ibid. cxxvi.

praeter me complures discipuli ejus, condiscipuli mei, demonstratam vidimus. Is, inter suis praelegendum, gravissima et violentissima, in dextro cubito, morbi accessione, noctu prehensus, somnoque prae dolore excitatus, cc. protinus laudani guttas iv. hora matutina sibi dari, et quinque circiter dein horis totidem amplius iterari, cum jussisset, dimidia hora post, optimam, quam unquam ante, praelectionem; cum sommo corporis, summo animi vigore, pulsa penitus, tam e reliquo corpore, quam ex cubito, morbo, et, quasi ipso sese major, mirantibus omnibus, qui eum eo die audiverunt, habuit. Quod idem saepius ante factum ab illo, et cum pari fecilitate, ad summam effecit, ut quartus jam annus agatur, et prope exigatur, ex quo nulla non accessio, similibus fere temporis intervallis prohibita, et penitus in eo sublata sit, qui ante, solita ratione curatus, inter claudicandum et summum cruciatum perferendum, vix 14 totus anni dies justa aegri pedis integritate usus est [1]. Idem fructuosum imprimis in aliis omnibus debilitatis paulo gravioris morbis, maximeque in colica pictonum apud Indos Occidentales, est; in qua ipse grana v. bis eodem die felicitur praecepi. Idem largissime datum in rigidissimo tetato miranda virtute remedium est. Regula dandi est, neque pondus neque mensuram morari, sed usu ejus prius non desistere, quam funditus morbus sublatus sit. Quae res medentibus apud nos notissima et certissima est.

Aether diffusibilis quoque stimulus est tam in reliquis debilitatis morbis, quam in dyspepsia, hysteria et similibus; in quibus fructuosissimus ejus usus est. Cujus rei in testimonium, ut, brevitatis causa, multa alia praetermittam, provectae aetate vir-

[1] Vid. praefat. elem. med. et Jones's inquiry into the present state of medicine.

gini hysteria, longa febre, et symptomatis dyspepticis laboranti, et, ante meum adventum, sumpto pridie emetico, eo imbecillitatis redactae, ut in lecto erecta sedere nequiret; vini aliquid, corticem peruvianum, et, ter quaterve die, elixir paregorici, secundum Phar. Lon. guttas L. praecepi. Quibus auxiliis unum aut alterum diem secunda valetudo cum restituta esset; et redintegrato tanta vi morbo, ut, sine animae defectionibus erectam lecto brevissima mora sustinere se non posset; vini amplius, juscula lauta, et aetheris guttas xx. primo die danda curavi; posterisque diebus quotidie aetheris guttas xv. vel xx. donec summa ad c. perducta est, adauxi et fugavi penitus morbum.

Camphora utilissimus quoque et potentissimus [1] in omnibus morbis, ubi reliqui valent, stimulus diffusibilis est, eodem opere agens. Gratissima ejus ventriculo forma bolus vel emulsio, dummodo rite dividatur, sin minus, pariter ingratus est.

Moschus licet opido potens stimulus sit; quia tamen plerorumque gustui praecipue ubi incitabilitas plurimum abundat, quo in casu animae defectiones ab eo concitari vidi, et quia nimio pretio parandus est; ob has causas, maximeque, quod omni ejus virtutis parti opium, quod melius et potentius stimulat, bene supersedet, huic igitur plerumque posthabendus videtur.

Alkali volatile, sive extrinsecus, sive intus datur [2], egregie potens stimulus diffusibilis est: summo corpori admotus rubefacientis vice fungitur, naribus haustum manifesta fide stimulat. Intus sumptum, summopere in omnibus debilitatis morbis, maxime quorum symptoma praecipuum, ut hysteriae et similium, in canale alimentario dominatur, summum fructum adfert. Culle-

1 Jones's inquiry p. 63.
2 Clar. Gregor. conspect. med. theoret. 1221. Brun. elem. med. xxvi.

nus celeb. in suis de materia medica praelectionibus [1] "propter "volatilitatem," inquit, "et subtilitatem, citissimum ventriculo in "adfectibus nervosis antispasmodicum est; quos, saepe," ait, a podagra dependere, dixi. Si igitur ii adfectus a podagra, quod eo minus inficias ibo, siquidem omnes morbos vel asthenicos, vel sthenicos esse, et ad duas formas redire, compertum est, pendent: Podagram, tam a reliquis stimulis diffusibilibus, quam ab ipso opio, quod, ut supra retuli, omnium in omni casu optimum est, ipso, si reputet, Culleno judice, tolli posse, sequetur.

Assafoetida priorum stimulorum virtutem haud parva ex parte possidere videtur, maximeque in hysteria, dyspepsia, et similibus canalis alimentarii adfectibus, usui esse solet.

Potionis vinosae et spirituosae vis stimulatrix fusius ante explanata est, nisi quod, advarias ejus partes diffusibiliores reddendas, largior ejus copia et major vis, adhibenda est [2]. Quo facto, in magnae debilitatis morbis, ne febribus quidem, ubi satis aliquis ad earum curationem mature accessit, nec gravissimis ipsius podagrae accessionibus, exceptis, saepe aliis stimulis diffusibilibus, ipsoque opio vix opus fore, et potio valida debito ritu ingesta, ad salutem sufficere plurimis experimentis comperta est.

Cortex peruvianus eo sub hoc caput redactus est, quod ad eosdem morbos, quibus alii stimuli medentur, solvendos, pertinet, eoque eandem agendi vim, magis minusve possideat necesse est [3]. Cujus tamen longe minor, quam illorum, virtus est; quippe quae non solum in graviorum ardentis plagae, sed etiam Britanniae longe leniorum, intermittentis et remittentis generis, febrium

[1] Pagina 328.

[2] Elem. med. cxxvi. cclxviii.

[3] Vide Kentish's experiments and observations on a new species of bark, pag. 22, et a 97, ad 104.

saepius deficiat, quam ad sententiam succedat; cum e contrario diffusibiliores stimuli, supra relati, praeter omnium spem easdem prospere curare nuper explorati sint [1]. In usu hujus medicinae dupliciter medici sese fefellerunt, scilicet, non satis ejus dando, et, commixta ea cum potentioribus stimulis, soli ei curationis, quoties accidit, fructum tribuendo. Quod ad formam dandi cortices attinet, extractum ejus, quam simplicem eum, dare convenientius est; cum enim ipse cortex datur, supervacuae materiae cum efficace conjunctae copia, necessario hausta, ventriculo ingrata evadit, quod incommodum facile, extractum dando, vitatur; ubi tantum medicinae in drachmae pondere, quantum in pulveris uncia dimidia; eoque pro ratione ventriculo levius futurum, ingeri potest. Quo illustrior haec res sit, fratris mei Thomae Lynch Antiguensis, medici, filii casum, qui mense Februario 1783, cum puer duos annos et dimidium agebat, a patre tractatum exponam. Pueri primum catarrho laborantibus, qui aliquamdiu permansit, vesicatorium tergo admotum est. Quo facto, sublatoque cibi desiderio, re proprius aspecta, cynanche maligna coepisse, pars cui admotum vesicatorium erat, gangraenosam speciem prae se ferre, tenuemque humorem et ulceratas cutis partes emittere, cernebantur; cujus in remedium sequens mixtura praecepta est.

Recipe, Extract. cort. peruv. moll. drach. iij. camph. gr. viii. tinct. cort. peruv. huxh. unciam unam, aq. bullient. uncias iij. misce cochl. j. omni semihora, vel omni hora sumend.

Postero die ulcus in gutture deminui, in tergo meliorem materiam emittere, etiam tum percipiebatur. Qua medicina X. dies

[1] Brun. elem. med. et in praelectionibus, literae Joan. Wainman, M. D. in paludibus Lincolnensibus hanc rem confirmant.

continuata, et tanto corticis, quantum ejus contriti librae aequiparanda est, si quindena extracti grana singulis pulveris drachmis paria esse computentur, dato et leniter ventriculum adficiente, puer convaluit, et nunc quoque, secunda, spero, utitur valetudine. Convenientissima febris malignae, praecipue sub calidis coelis, curandi ratio haec mihi videtur.

Recipe, Extr. cort. peruv. moll. unc. ij. vin. Madeir. lbiss. misce Cyath. pro dos. omni semihora vel omni hora.

Zincum, sub hac operis parte eo tractare visum est, quod manifeste stimulat. Sic in nervosis et convulsivis adfectibus, granis v. vel vi. tenus datum, potentissimum, quod scio, remedium est. Ad quam rem explicandam, e plurimis, quae mihi in morborum curationibus in Insula Antigua contigerunt, exemplis, uno aut altero contentus ero. Puellae X. annorum, perquam tenero habitu, cum in Choream sancti viti incidisset, et consuetis remediis, scilicet, cortice peruviano, valeriana, et caeteris, frustra curata esset, experimenti gratia, paucae Zinci pillulae, singulae singula grana habentes, datae, symptomata cito lenierunt, et, post aliquam moram, penitus sustulerunt. Alter mulieris, perquam tenero et excitabili habitu casus erat: Illa paucis, post alterum partum, qui perierat, diebus, ex fame, nam cibum pariter et medicinam, venenum metuens, obstinate recusaverat, in formidanda et mortis periculo plena, symptomata implicata est. Cum sic se unum aut alterum diem habuisset, Zinci Florum grana vi. per vim detrusa, tranquillitatem ejus restituerunt, et ad cibum capiendum alexerunt; et saepius iterata medicina, falsa eam formidine liberavit, et solitam cibi capiendi potestatem reduxit. Tertius viri casus erat: Cui febre intermittente quotidie circa meridiem repetente, item magno capitis dolore, gravibusque vultus et cervicis motibus convulsivis, cum unaquaque febris accessione

adventientibus, et in intervallis desinentibus laboranti, cum aliquamdiu frustra cortex datus esset, circiter gr. vi. cum camphora et assafoetida, ante uniuscujusque accessionis initium, data, et cortex in intervallis continuata, salutem reduxerunt, cumque biduum aut triduum Zinci usu destitus esset, febris quidem, sed sine gravibus symptomatis rediit.

Haec de praecipuis stimulis diffusibilibus praefato, reliquos, qui commemorari poterant, ideo praetermittere visum est, quod, cum omnium communis magna ex parte natura sit, et eos quoque intelligendos, supra relata, judice me, et propius re spectata sufficiunt.

CAP. III.

DE INDIRECTIS VEL DEFICIENTIBUS STIMULANTIBUS.

Sub indirectorum vel deficientium stimulorum numero comprehenduntur eae potestates, quae, licet, aliquantum stimulent, non tantum tamen id faciunt, quantum satis sit, ad incitationem ad medium punctum, vel 40° attollendam: quorum alii tantum ad opportunitatis punctum, alii supra hoc, incitationem imminuunt; alii eandem eo depremunt, ubi mites, alii eo, ubi graves, alii ad eam seriei partem, ubi gravissimi morbi asthenici positi sunt, deducunt. Potestates, hic comprehendendae, in tres sectiones, ut in priore capite, nempe, externorum, internorum et stimulantium remediorum, dividentur.

SECT. I.

DE STIMULIS EXTERNIS.

Frigus horum omnium stimulorum primum tractandum est. De quo, cum de calore ante agebatur, quia fusius est tractatum, nihil fere nunc addendum restat, nisi ut, in frigore stimulantem [1], et non sedantem vim inesse, demonstretur [2]. Ad hoc illustrandum, sex temperiei gradus eodem tempore, 64°, 50°, 40°, 30°, 20°, 10°, constituantur; ponatur aliquis in 10°, ruet subito incitatio; ponatur in 20° et incitatio, pro temperiei mutatione attolletur; in orbem omnium aliorum punctorum, per vices, reliquis omnibus objiciatur; constans ejus rei effectus erit, ut summam refrigerationem primum passus paulatim ad debitam temperiem, eoque secundae valetudini convenientem, perducatur. Iterum sunto sex homines, omni ex parte ejusdem aetatis, ejusdem constitutionis, et in eodem prorsus incitationis gradu positi; quorum singuli singulis temperiei punctis relatis objiciantur, et effectus perpendatur. In 10° frigens primus omnium interibit; huic proximus in 20° positus; puncto 30 patens non tam cito extinguetur; qui vero 40° vel 50° sunt objecti, ii in diatheseos asthenicae gradibus, pro ratione diversis, restabunt; 64° temperiei gradui patens perfecta utetur valetudine. Quae res, sicut varii frigoris gradus sunt, sic idem paribus stimulantis operis gradibus praeditum esse, frigusque non absolutam, sed negativam potestatem existere, et tantummodo caloris diminutionem esse, ostendit. Sic perpensa frigoris natura, id in omnibus sthenicis morbis, ca-

[1] Jones's inquiry, p. 69.

[2] Brun. elem. med. cxvii.

lorem in omnibus asthenicis, auxilio esse, consequetur [1]. Ut frigus calore opponitur, et negans non absoluta, potestas esse, convicta est, sic

Tenebrae, quae luci opponuntur, negans quoque, non absoluta agensque, potestas, lucisque, quae agens et recta stimulans potestas est, absentia sit necesse est. Hoc variis evincitur experimentis; quibus arguitur, minutum lucis gradum, vel certam tenebrarum umbram, aliter claro lumini assuentis, aliter in exiguo illo, quod tenebrae dicitur, paulo diutius positis, adparere; idque hic, scilicet, in exigua luce ob abundantem incitabilitatem, deficiente lucis stimulo; illic, ob imminutam nimio eodem stimulo incitationem, incidere. Eodemque calor et frigus, lux et tenebrae, naturae consilio instituuntur, scilicet, ut caloris et lucis stimuli, nec ad nimiam magnitudinem procedentes indirectam, nec, ut in tenebris, deficientes directam debilitatem inducant, intermittantur. Eaque naturae creatricis cura, hominibus cum aliis animantibus, his universis cum plantis, denique omnibus rerum corporibus, quae viva esse novimus, communis est. In quinque zonarum media in summo ardore et jubaris splendore, si calor et lux perpetua essent "nec noctes diebus, lux tenebris, "alternis viscibus inter se succederent [2]," neque animantium, neque plantarum, vita ulla esse posset. Hoc modo, tam stimulis relatis, quam reliquis omnibus, quae ullam rerum vivam partem adficiunt, sub noctem suspensis, ruitur in somnum; qui stimulorum opus suspendit, suspensoque hoc, et reddita luce, universi animantes, universum plantarum genus reficiuntur, et incitatio debita restituitur. Dein stimulorum opus rursus pocedet, rur-

1. Ad quod hujus rei restat, vide Brun. elem. xxi. cxvii. cclviii. et cclx. Adi etiam Illust. Black praelect. chem. Quin et haec, post Mushenbroeck particulas frigorificas reflectatas, omnium est sententia.

2. Brun. elem. med. cccxxi.

ius suum ad indirectam debilitatem cursum peragit; quam rursus somnus, intermissa stimulatrice vi, sua causa, pellit, et rectam mane, quodam tenus debilitatem, in magnum vigorem stimulis diurnis vertendam, indirectae debilitati sub noctem cessuram restituit.

Aliae potestates parum stimulantes sint, ut "CIBUS E PLANTARUM GENERE sumptus [1];" item "SALSA NIMIS DURATAQUE maxime ubi jam corrumpi coepit [2]," CARO; CONDIMENTORUM DEFECTUS [3]; POTIO AQUOSAE [4]; SANGUINIS PENURIA [5]; &c.

SECT. II.

DE STIMULIS INTERNIS.

Cum stimulis externis, de quibus actum est, interni partim conjuncti sunt. Ex his

METUS, quae inter adfectus dejicientes a medicis enumeratus est, non sedat, nec stimulo caret. Stimulat enim, sed minus eo animi stimulo, qui secundissimae valetudini necessarius est [6] idemque, ut supra dictum est, de parum stimulantibus animi adfectibus dicendum. Ab eodem canities, ut in nescio qua charta legi et vulgari testimonio saepius audivi, nascitur. Quin tanta metus ad debilitandum vis est, ut teste Clariss. Duncan [7], puer fulgore territus, in typhum incideret, quo, si recte memini etiam expiravit.

1 Elem. med. cxxviii. Jones's inquiry.
2 Elem. med. cxxiv. Jones's inquiry.
3 Elem. med. cxxix.
4 Ibid. cxxx.
5 Ibid. cxxxiv.
6 Ibid. cxlii.
7 In praelectionibus ejus.

Animi fastidium seu ingratus sensus, deficiens quoque ſtimulus eſt. Exempli gratia, eruditus aliquis cum eruditis conſuetudine jungi ſolitus, indoctorum et vulgarium hominum conſortii, ſi forte in illud incidit, pertaeſus primum, dein, ut dicto communi utar, animo deprimitur. Eandem rem illuſtrat, pudicarum et honeſtarum mulierum colloquii et conſortii jucunditas, impudicarum et meretricum, licet illis formoſiorum, procacis turpiſque ſermonis, probum animum male habentis, faſtidium. Porro, cum incitabilitas abundat, turpium rerum viſus, ut deficiens ſtimulus, agit, nauſeamque et vomitum excitat. Quem ſenſum ipſe in plateis Edinburgenſis, praecipue mane ante illas purgatas, expertus ſum.

Quae de deficientibus ſtimulis dicta ſunt, ea ad argumentum noſtrum illuſtrandum cum ſatis eſſe videantur; igitur ad proximam ſectionem, tranſibo.

SECT. III.

DE REMEDIIS.

Emetica non ſedatrices, ſed parum ſtimulatrices, poteſtates eſſe, eorum debilitandi, et validiorum ſtimulorum opus ſuſpendendi, maxime in ventrico et vicinis locis, vis argumento eſt. Hinc motus periſtalticus inverſus vomitum concitat. Ob quam cauſam, adverſus omnes ſthenicos adfectus, et forſitan etiam aſthenicos leniores, ad ventriculum, quo ſtimulos facilius deinde recipiat, praeparandum, uſui ſunt. Eoque in calidarum regionum morbis, ubi bilis ſemper abundat, etiam neceſſaria mihi videntur. Quam meam ſententiam Jocobus Campbell doctiſſimus medicus,

optimis medicinae principiis, ut, Brunonis difcipulus, imbu-
is, qui nuper ex Indis Orientalibus rediit, in colloquio nuper
ecum habito, confirmavit. Quam utique curationis partem
raeceptor nofter communis, parum probat, ut illo principio,
uo nunquam debilitate, curationis ergo; debilitatem addendam
oponit, repugnantem: Et utut mitis debilitas fit, fi ad pur-
ndum fordidus canalem fupra purgandum vel maxime vi vi-
atur, tam debilitantem poteftatem a potenter ftimulante proti-
us effe excipiendum et jure quidem, contendit: Nofque, ut fe-
riore trutena hanc rem pendamus, et nihil temere, nihil nifi
to animo agitatum, recipiamus, feque dein certiorem faciamus
lmonet; quam ad rem explorandam attentior eo eft, quod alii
oque, ut Joannes Robertfon, prudens in primis in Antigua
edicus, cuique doctrina nova audita alioquin perplacuit, ean-
em rem ad eum detulerunt. Certe ille tantum fuae experien-
ae et obfervationi debet, tantillum folidi aliunde accepit, ut jure
cufandus videatur fi non temere in cujuflibet five fententiam
ve teftimonium confenfiat. Tanta graviffimae doctrinae mo-
s, nunquam incertis rebus et auditionibus dubiis, effet confti-
ita.

. Alvum purgantia quae humores auferendo, corpus debili-
nt, et in omnibus, ubi emeticis opus eft, adfectibus, requiruntur,
biliter quoque ftimulantia funt. Calomelas, fal glauberianum
fcammonium, optima effe videntur. Quorum primus, in om-
bus phlegmafiis, maximeque peripneumonia, et fynocha, longe
timus eft, et ufque adeo, ut, fine fanguinis detractione, grana
ii, vel x. ejus cum gr. j. tartari emetici fuperiori docte data, et
oximo mane falis glauberiani aliquanto fuftentata, plerumque
os adfectus pellant. Scammonium quoque tutam et gratam
edicinam, et mitiffimo opere effe, aliquot me annorum docuit

experientia. Verumenimvero, quanto adverſus ſthenicos morbos vel ſupra vel infra purgantia valent, tanto in omni aſthenicorum adfectuum genere, cum exceptione ſupra relata, et ob eandem rem, nocentiora ſint neceſſe eſt.

Refrigerantia, medicis vulgo dicta, debiliter ſtimulantia ſunt. Et prae ceteris ſales neutri et acida large diluta. Ex illis nitrum et jalapium ſalinum multum, me judice, adverſus ſthenicos morbos, dummodo largius, ad vehementiorum ſtimulorum opus ſuſpendendum, dentur valent. Acida, plurimum diluta, gratiſſimam ſthenicis aegrotantibus potionem, praeque caeteris vegetabile, praebent. Quarum potionum optima, tamarindarum, recens ex arbore decerptarum, infuſum eſt. Eſt ubi ſales neutri et acida conjuncta potenter agunt; exempla gratia duas vel tres doſes ſalis communis cum ſuccae limonum, aliquanto conjunctas, et, ut moris inter Nigros eſt, in dyſenteriae remedium datus, ſaepe prodeſſe vidi.

Alii ſtimuli, tam nimis, quam parum, agentes, pro remediis memorari poterant; ſed, quoniam plerorumque et praecipuorum ſatis actio jam ante explicata eſt; meoque ſic propoſito, quod de ſtimulantibus agere erat, ſatisfactum videtur; igitur, quotquot omiſſi in hac parte ſtimuli ſunt, eorum actionum, principiis poſitis facile explicabilem, in medio relinquam.

F I N I S.